

УДК 340.132:[004:005.511

Кладько Н.В.¹, Коренюк. О.О.²

¹ студ. гр. ФЕМП 2-1 Державного торговельно-економічного університету

² доц. Державного торговельно-економічного університету

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ БІЗНЕСУ

Цифрова трансформація бізнесу суттєво впливає на систему нормативно-правового регулювання. В умовах активної цифровізації трансформуються правовідносини у сфері надання послуг, а також механізми доступу до них. Актуальність цієї теми зумовлена тим, що цифрова модернізація становить невід'ємну складову сучасного правового забезпечення підприємницької діяльності, створюючи умови для вирішення нових викликів і потреб бізнес-середовища.

Нормативно-правова база, що регулює цифрову трансформацію бізнесу, все частіше розглядається як важливий елемент, що впливає на розвиток і конкурентоспроможність підприємств у сучасній економіці [1 с.3]. Цифрова трансформація передбачає інтеграцію цифрових технологій у всі сфери діяльності компанії, що істотно змінює способи створення цінності для клієнтів, внутрішнього управління та інноваційної діяльності. Ефективний регуляторний нагляд забезпечує відповідальність цих процесів правовим, етичним і безпековим стандартам, тим самим сприяючи довірі та стабільності на цифрових ринках.

Законодавство як на національному, так і на міжнародному рівнях відіграє ключову роль у сприянні цифрових бізнес-ініціатив. На національному рівні законодавство відіграє ключову роль у формуванні політики щодо захисту даних, кібербезпеки, охорони прав інтелектуальної власності та розвитку цифрової інфраструктури. Нормативні вимоги щодо безпечної обробки інформації, прозорості цифрових транзакцій і захисту від кіберзагроз є фундаментальними для забезпечення інтересів підприємств і споживачів. Ці норми часто перетинаються з законодавством про конкуренцію та захист прав споживачів, забезпечуючи умови, за яких цифрові інновації не порушують справедливості ринку або права споживачів.

Ключовим драйвером курсу держави на формування статусу провідної «цифрової нації» на сьогоднішній день є Міністерство цифрової трансформації України, яке з 2019 року активно запроваджує цифрові рішення в усі сфери діяльності задля спрощення бюрократичних процесів через створення сучасних онлайн-сервісів [2]. Однією з головних цілей Міністерства цифрової трансформації до 2024 року було оцифрування 100% послуг, які надає держава. Не дивлячись на те, що зазначеної мети повністю не було досягнуто, портал «Дія», який забезпечує юридичну чинність цифрових документів та надає широкий спектр електронних послуг, дає змогу підвищити організаційну гнучкість під час адаптації до складних умов. Зазначений цифровий сервіс відіграє важливу роль у підтримці бізнесу, надаючи підприємцям широкий спектр послуг — від онлайн-реєстрації та сплати податків до можливостей розвитку бізнес-ідей і доступу до державних програм підтримки. Платформа також сприяє розв'язанню юридичних питань, пошуку партнерів, виходу на нові ринки та оптимізації бізнес-процесів, доповнюючи це освітніми та консультаційними інструментами.

Проект «Дія.City» являє собою спеціальний правовий і податковий режим, запроваджений в Україні з метою стимулювання розвитку ІТ-індустрії. Він передбачає створення сприятливих умов для ведення бізнесу завдяки запровадженню пільгового оподаткування, використанню гнучких форм співпраці з фахівцями та впровадженню дієвих механізмів захисту інтелектуальної власності [3]. Зазначений режим формує унікальний цифровий простір для ІТ-компаній, сприяючи підвищенню їхньої конкурентоспроможності як на національному, так і на міжнародному рівнях. Дія.City отримала значне визнання в ІТ-секторі, оскільки створює умови, що роблять Україну привабливою для іноземних інвесторів та технологічних компаній. Завдяки цьому країна поступово формує образ держави з розвиненою цифровою економікою та високим потенціалом для інноваційного розвитку.

На міжнародному рівні важливе значення мають правові акти та угоди, зокрема Загальний регламент про захист даних ЄС (GDPR), а також принципи Світової організації торгівлі (СОТ) щодо цифрової торгівлі. Ці нормативні документи забезпечують торгівлю без дискримінації, регулювання торгівлі переважно тарифними методами та відмову від кількісних обмежень та прозорість державної політики. Хоча конкретні правила СОТ щодо цифрової торгівлі ще розробляються, базові принципи організації формують основу міжнародного правового середовища для цифрових операцій. Узгодженість міжнародних та національних підходів мотивує компанії дотримуватися належних практик у сфері управління даними, прозорості та етичного застосування нових технологій, включно зі штучним інтелектом [4].

Загалом, правове регулювання цифрової трансформації бізнесу служить основою для створення безпечної, етичної та конкурентоспроможної цифрової економіки. Воно встановлює баланс між необхідністю розвитку інновацій і захистом інтересів. Важливо, щоб регуляторна база залишалася динамічною, адаптивною та скоординованою з міжнародними підходами - лише за таких умов вона зможе ефективно реагувати на виклики цифрової епохи та сприяти сталому розвитку бізнесу.

Таким чином, нормативно-правове регулювання цифрової трансформації бізнесу є ключовим елементом для сталого та безпечного розвитку сучасних підприємств. Воно створює структуроване середовище для відповідального впровадження цифрових технологій, мінімізує ризики, пов'язані з кіберзагрозами та неправомірною обробкою даних, і водночас забезпечує умови для інновацій, конкурентоспроможності та економічного зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Halushchak O., Halushchak M., Mashliy H. Digitalization in Ukraine: evolutionary transformations. *Galic'kij ekonomičnij visnik*. 2023. Vol. 81, no. 2.P. 155–163. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.155.

2. Як Україна під час війни стала світовим лідером із цифровізації держуправління. *Головні новини з України сьогодні* - Kyiv Post. URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/22145> (дата звернення: 23.11.2025).

3. Дія.City – Проекти – Міністерство цифрової трансформації України. Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua/projects/business/city>.

4. Загальна інформація про Світову організацію торгівлі | Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. Just a moment... URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?id=94872f60-5734-4e7cbcee7873ffb2076d&lang=ukUA&title=ZagalnaInformatsiiaProSvituYuOrganizatsiiuTorgivliu>.